

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rkp. 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 153/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

184/2009. (VI. 24.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) **budapesti** lakos panaszos¹ 2009. március 23-án előterjesztett panaszát a 2009. június 24-én – Fráterné dr. Ferenczy Nóra testületi tag távollétében – tartott zárt ülésén hozott döntése alapján

á t t e s z i

az intézkedést foganatosító szerv – a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) – vezetőjéhez.

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben alapjogot csekély mértékben sértő intézkedésre került sor.

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos 2009. március 15-én történt eseményekkel összefüggésben terjesztette elő panaszát a Testületnél, amelyben az alábbiakat adta elő.

Az említett napon Budapest V. kerületében, a Március 15. téren, az Erzsébet híd déli hídfőjénél tartózkodott, nem messze a Mátyás pincétől, amikor azt észlelte, hogy „rendőrnek látszó személyek több békés járókelőre rátámadnak”. A rendőrök között egy azonosító számot nem viselő rendőrré lett figyelmes, akihez kérdést intézett arra vonatkozóan, hogy hol az azonosító száma. Erre válaszul a rendőr azt felelte, hogy hátul a sisakján. A panaszos beadványában említi a rendőrségről szóló 1994. évi

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 20. §-át, amelynek értelmében a rendőrt egyenruhája és az azon elhelyezett azonosító jelvénye igazolja.

A panaszos kérte a megszólított rendőrt, hogy értesítse a biztosítás parancsnokát, aki azonban a kérésnek nem tett eleget. A panaszos ezután kérte a rendőrt, hogy adja meg nevét, rendfokozatát, azonosító számát és jelölje meg szolgálati helyét. A rendőr a 44878-as azonosító számot adta meg a panaszosnak.

A panaszos azért, mert álláspontja szerint a helyszínen a rendőrök „semmilyen jogszerű intézkedésre nem voltak hajlandók”, 13 óra 47 perckor felhívta a 107-es központi segélyhívó számot „az azonosító szám megállapítása érdekében”, de nem járt eredménnyel.

A panaszos elmondása szerint a fent leírt rendőri eljárás benne félelmet keltett, mivel „hasonló, azonosító számot nem viselő személyek követtek el súlyos bűncselekményeket 2006. október 23-án is békés polgárok sérelmére”.

A rendőri eljárást emberi és alkotmányos jogai, így különösen gyülekezési joga és szabad mozgáshoz való joga durva megsértésének tartja.

II.

1) A Testület a panaszbeadványban foglaltak kivizsgálása érdekében megkereséssel fordult Budapest rendőrfőkapitányához. A BRFK hivatalvezetője a válaszlevében arról tájékoztatta a Testületet, hogy a panaszban megjelölt azonosító számot 2009. március 15-én (...) r. zászlós viselte, aki a Békés Megyei Rendőr-főkapitányság Rendészeti Igazgatóság Bevetési Szolgálat Akció Osztály beosztottja. Mivel az említett rendőr nem a BRFK állományába tartozik, vele jelentést készíttetni a BRFK-nak nem áll módjában, a hivatalvezető ugyanakkor megküldte a Testületnek a panaszos 107-es rendőrségi számra tett bejelentésének hanganyagát.

2) A felvételen az hallható, hogy a panaszos közli: szeretne bejelentést tenni, mert talált egy azonosító szám nélküli rendőrt. A kezelő kérdésére ezt azzal egészíti ki, hogy mindez az Erzsébet híd lábánál történt, ahol egy közismert személy kiemelése zajlik, és hozzáfűzi, hogy kéri a helyszínbiztosítás parancsnokának értesítését. A felvételen hallani, amint a kezelő egy illetékestől eligazítást kér a követendő eljárásról, majd az iránymutatás alapján közli a panaszossal, hogy befáradhat a rendőrségre és panasszal élhet. A panaszos ezután azt kérdezi, hogy ezen kívül mit tehetne, de a kezelőtől újfent csak azt a választ kapja, hogy tegyen panaszt. A panaszos megismétli, hogy intézkedést tartana indokoltnak, de a válasz azonos a korábbival. A kezelő végül hozzáfűzi, hogy biztos, hogy van a helyszínen parancsnok, ám nem nevezi meg és értesítésére sem tesz ígéretet.

3) A Testület a BRFK tájékoztatását követően megkereséssel fordult a Békés Megyei Rendőr-főkapitányság vezetőjéhez, aki megküldte az ügyben érintett rendőr, valamint

az intézkedő egység parancsnokának jelentését, és a parancsnoki kivizsgálás eredményét.

(...) r. zls. jelentésében előadja, hogy a 2009. március 15-ei rendezvények biztosításában a Békés Megyei Rendőr-főkapitányság, Rendészeti Igazgatóság, Bevetési Szolgálat „Körös” Akció Osztályáról 6 fő vett részt.

Az említett nap délelőttjén a Március 15. téren láttak el szolgálatot, aminek során rendszeresített kék bevetési ruhát, testpáncélt, elől-hátul „RENDŐRSÉG” feliratos, a jobb mellrészén azonosító számmal ellátott taktikai mellényt, és szintén azonosító számmal ellátott taktikai sisakot viseltek. Közvetlen parancsnokuk, (...) r. hdgy. a BRFK-ről történt indulást megelőzően a ruházat szabályszerűségét személyesen ellenőrizte.

13 óra 30 perc körüli időben az egység csapatoszlopban várakozott a Március 15. téren, amikor a rádión keresztül utasítás hangzott el egy közismert személy előállítására. Ennek végrehajtásában a Körös Akció Osztály is részt vett, biztosították az előállított személy szolgálati járműhöz kísérését. Ennek ideje alatt a zászlós elmondása szerint többen megkíséreltek az előállított személy körül felállt rendőri körgyűrűn belülré jutni, ezért többször dulakodás alakult ki. A zászlós mellénye jobb oldalán elhelyezett azonosító szám a dulakodások során eltűnt. Ezt a zászlós jelezte a parancsnokának, amint arra lehetősége volt.

A jelentés szerint a panaszos azon személyek közé tartozott, akik az előállított közelébe akartak kerülni, hogy az eseményeket dokumentálhassák, és akiket a zászlós nem engedhetett közelebb az intézkedéshez. Ezt a panaszos nehezményezte, és az azonosító számát „követelte rajta”.

A zászlós megjegyzi, hogy a szám elvesztését követően a csapatszolgálati sisakja azonosító számával valamint azonosító számának bediktálásával igazolta magát.

Hozzáfűzi: a panaszos azon felhívásának, hogy azonnal hívja a helyszínre a biztosítás parancsnokát, nem tudott eleget tenni, mivel feladata végrehajtása azt nem tette lehetővé.

Végül hangsúlyozottan felhívja a figyelmet arra, hogy a panaszos nem egyszerű járókelőként volt jelen az események helyszínén, hanem egyike volt az előállított személy közelébe férkőzni kívánóknak.

4) Az intézkedő egység parancsnoka, (...) r. hdgy. jelentésében a zászlós által elmondottakat az alábbiakkal egészítette ki.

A 2009. március 15-én teljesített szolgálat megkezdése előtt személyesen ellenőrizte az állomány ruházati és fegyverzeti felszerelését, amely hiánytalan volt.

A zászlós jelentésében szereplő személy előállítását a több száz fős tömeg felháborodva fogadta, és tartani lehetett az intézkedés megakadályozásától, ezért a hozzá beosztott állománnyal külső biztosítást hajtottak végre. A külső gyűrű alkalmazása során több személy megpróbálta megzavarni, illetve lökdösődéssel meghiúsítani az előállítást.

A biztosítás során a zászlós jelentést tett arról, hogy taktikai mellényéről leesett az azonosító szám, azt elvesztette. Miután az előállítás biztosítását az egység befejezte, az azonosító számot a zászlós pótolta bevetési ruházatáról. Erre csak némi késedelemmel kerülhetett sor, mivel a másik azonosító számmal ellátott bevetési kabát a szolgálati járműben volt elhelyezve. Az adott helyzetben azonban a hadnagy úgy ítélte meg, hogy veszélyeztette volna az előállítás sikeres befejezését, ha a zászlós elhagyta volna a biztosítás helyszínét.

5) A Békés Megyei Rendőr-főkapitányság rendészeti igazgatójának helyettese a sérelmezett intézkedésről 2009. május 26-án írt, parancsnoki kivizsgálást magába foglaló jelentésében – a fentiekkel összhangban – rögzíti, hogy Ágota László r. zls. ruházatáról leszakadt az azonosító szám, amit a zászlós akkor észlelt, amikor arra egy állampolgár felhívta a figyelmét. Az érintett kérdésére a rendőr közölte azonosító számát, illetve megmutatta a sisakja hátulján lévő számot is. Az intézkedés eredményes befejezést követően pedig a lehető legrövidebb időn belül pótolta a hiányzó számot, és úgy látta el további feladatait.

A helyettes a kivizsgálás során feltárt tények alapján arra a megállapításra jutott, hogy a sérelmezett rendőri intézkedést az Rtv. és a Rendőrség Szolgálati Szabályzatáról szóló 62/2007. (XII. 23.) IRM rendelet (a továbbiakban: Szolgálati Szabályzat) szabályainak megfelelően hajtották végre.

III.

1) A Testületnek elsőként abban kellett állást foglalnia, hogy a panaszos által említett események során történt-e olyan rendőri intézkedés, amelyre az Rtv. 92. §-ában foglaltak szerint hatásköre kiterjed. E szakasz értelmében az „akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása (e fejezet alkalmazásában a továbbiakban együtt: intézkedés) alapvető jogát sértette, [...] kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el”.

A Testület álláspontja szerint sor került olyan rendőri intézkedésre, amely a Testület hatáskörét megalapozza. A parancsnoki kivizsgálást magában foglaló jelentés szerint a panasszal érintett rendőr „külső zárásban” vett részt. A zárás a Magyar Köztársaság Rendőrségének Csapatszolgálati Szabályzata kiadásáról szóló 11/1998. (IV. 23.) ORFK utasítás 24. pontja szerint valamely terület körbezárása az adott területen folytatott más rendőri tevékenység (jelen esetben az előállítás) sikeres

végrehajtásához. A 25. pont szerint a zárás célja – többek között –, hogy távol tartsa az illetéktelen vagy veszélyt jelentő személyeket.

A zárásra csapaterő alkalmazásának keretében kerülhet sor, a csapaterő pedig az Rtv. 58. §-a értelmében kényszerítő eszköznek minősül, amelyre a Testület hatásköre a fent említett 92. § alapján egyértelműen kiterjed.

2) Az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdése értelmében a rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni.

A konkrét eset megítélésében az okoz nehézséget, hogy szemben a legtöbb rendőri intézkedéssel, illetve kényszerítő eszköz alkalmazással, a zárás nem tevési kötelezettséget ró az egyes személyekre, hanem tartózkodási kötelezettséget jelent mindenki számára, hiszen mindenkinek tartózkodnia kell attól, hogy a zárással biztosított területre belépjen.

Olyan intézkedésről van tehát szó, amelynek során az Rtv. 20. §-ában foglalt azonosítási kötelezettség nehezen értelmezhető, hiszen – amennyiben az érintettek teljesítik tartózkodási kötelezettségüket, és nem próbálnak a biztosított intézkedés közelébe kerülni – nem alakul ki olyan helyzet, amelyben a rendőrnek bárkivel közölnie kellene az intézkedés tényét, célját és a saját azonosító adatait.

Az ugyanakkor elvárható, hogy amennyiben a zárásban, mint az Rtv. 92. §-a értelmében vett intézkedésben részt vevő rendőrtől érdeklődik valaki a kiléte felől, annak a rendőr megfelelő, azaz az Rtv. 20. § (2) bekezdése szerinti tájékoztatást nyújtson, ha ez az intézkedés céljának veszélyeztetése nélkül lehetséges.

Ezen túlmenően a zárás esetén is egyértelműen érvényesülnie kell az Rtv. 20. § (4) bekezdésében foglalt azon kötelezettségnek, amely szerint ha a rendőr egyenruhát visel, de az intézkedés során azonosító jelvénye nem látható, vagy azt nem viseli, akkor a ruházatán azonosító jelvényének számát jól láthatóan fel kell tüntetni.

Jelen esetben az érintett rendőrrel kapcsolatban nem érvényesült ez a rendelkezés, azonban a Testület álláspontja szerint ez neki nem volt felróható. A Testület ugyanis az azonosító szám eltűnése tekintetében elfogadta az érintett rendőrnek és parancsnokának elmondását, mivel panaszában maga a panaszos is utal arra, hogy a rendőrök és a helyszínen tartózkodó személyek között valamiféle dulakodás alakult ki, közvetetten alátámasztva ezzel a rendőr által elmondottakat. Ráadásul az érintett rendőr ezt a hiányosságot korrigálta, amikor sisakszámán túl megadta a panaszosnak a pontos azonosító számát is, amelynek alapján megfelelően be is lehetett azonosítani.

A Testület szerint ugyanakkor a fenti okfejtés alapján a rendőrnek ilyen helyzetben (amikor tehát egy tartózkodási kötelezettséget keletkeztető intézkedés végrehajtása

során az azonosító adatairól érdeklődik egy érintett) mindazon adatokat meg kell adnia, amelyeket az Rtv. 20. §-a előír, így az eljáró rendőrnek a nevét is közölnie kellett volna.

Amint azt a Testület már több állásfoglalásában [pl. 7/2009. (I. 21.) számú állásfoglalás] kifejtette, az Rtv. 20. §-ában rögzített követelmények azért bírnak különös jelentőséggel az intézkedés alá vont személy jogérvényesítési képessége szempontjából, mert a panasztételi jog maradéktalan érvényesülését hivatottak biztosítani. A törvény által megkövetelt tájékoztatás elmaradása a Testület töretlen gyakorlata alapján a panaszos tisztességes eljáráshoz való jogának sérelmét okozza.

A sérelmet ugyanakkor jelen esetben csekély fokúnak ítélte a Testület, mivel a panaszos a panasztételhez alapvetően szükséges adathoz (a rendőri azonosítószámhoz) hozzájutott. A Testület egyúttal felhívja a panaszos figyelmét, hogy a jelenleg hatályos Rtv. szerint az intézkedő rendőr beosztását és szolgálati helyét nem köteles közölni.

3) A panaszos beadványában említi, hogy mivel a helyszínen a rendőrök „semmilyen jogszerű intézkedésre nem voltak hajlandók”, felhívta a rendőrség 107-es vonalát „intézkedést kérve, az azonosító szám megállapítása érdekében”, de panasza nem vezetett eredményre.

A felvétel tanúsága szerint a panaszos azzal telefonált a rendőrségre, hogy egy rendőrön nincs azonosító szám, és kérte a helyszínbiztosítás parancsnokának értesítését. Válaszul mindössze arról tájékoztatták, hogy az esettel összefüggésben panaszt tehet.

Az Rtv. 13. §-a rögzíti, hogy a „rendőr jogkörében eljárva köteles intézkedni vagy intézkedést kezdeményezni, ha a közbiztonságot, a közrendet vagy az államhatár rendjét sértő vagy veszélyeztető tény, körülményt vagy cselekményt észlel, illetve ilyet a tudomására hoznak”.

Az a helyzet, amelyre a panaszos felhívta a figyelmet, ellentétes volt az Rtv. 20. §-ában megfogalmazott követelménnyel, így a rendőrség oldalán a helyzet megszüntetésére irányuló cselekvést tett volna szükségessé, függetlenül attól, hogy az utólagosan megszerzett információk fényében megállapíthatónak tűnik, hogy súlyos és tömeges normasértésre nem került sor.

A Testület elsőként 28/2008. (VII. 9.) számú állásfoglalásában fejtette ki, hogy a rendőrség intézkedési kötelezettségének teljesítését a jogbiztonság elvének és ezzel összefüggésben a személyek tisztességes eljáráshoz fűződő jogának viszonylatában kell vizsgálni. A jogbiztonság alkotmányos követelménye szoros kapcsolatot mutat a tisztességes eljáráshoz fűződő alapjoggal, amelyben egyértelműen benne foglaltatik, hogy az állampolgárok jogainak és érdekeinek védelmében az erre jogosult és kötelezett szervek a jogszabályokban lefektetett előírásoknak megfelelően fellépnek.

A jogszabályban rögzített intézkedési kötelezettség a fentiek értelmében a jogbiztonság követelményéből és az ahhoz erős szálakkal kötődő tisztességes eljárásához fűződő jogból fakadóan megkívánja, hogy a rendőrség a közrend és közbiztonság védelme érdekében a rendelkezésére álló eszközöket minden szükséges esetben alkalmazza. Így ha egy állampolgár a jogszabályok megsértését észleli, ezen alapvető jogára tekintettel lehetősége kell legyen arra, hogy a helyzet orvoslása, a sérelem kiküszöbölése céljából a megfelelő hatóságokhoz forduljon, és a szükséges intézkedések megtételben bízjon.

Jelen esetben a panaszos elmondásából megállapítható, hogy bejelentésében egy, a jogi normáknak meg nem felelő állapotra hívta fel a rendőrség figyelmét, azonban a rendőrség részéről eljáró személy a minimálisan elvárható lépéseket (pl. a helyszíni parancsnok értesítését és a panaszos erről való tájékoztatását) sem tette meg.

Különösen aggályos, hogy a rendőrségi vonalon a panaszos olyan javaslatot kapott, amely éppen a jelzett probléma jellege miatt eleve alkalmatlan volt a felmerült probléma orvoslására. Hiszen – amennyiben az érintett rendőr nem adta volna meg az azonosító számát – a panaszos nyilván nem tudott volna eredményesen panaszt tenni egy olyan rendőrrel szemben, akit egyébként nem volt lehetősége beazonosítani.

Fentiek alapján a Testület e tekintetben is megállapíthatónak találta a panaszos tisztességes eljárásához való jogának sérelmét, amely ugyanakkor az eset összes körülményét figyelembe véve a Testület értékelése szerint nem haladta meg csekély fokot.

Mindezek alapján a Testület a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2009. június 24.

Dr. Kaltenbach Jenő

elnök,
testületi tag

Dr. Juhász Imre

elnökhelyettes,
testületi tag

Dr. Féja András

testületi tag

Kádár András Kristóf

előadó testületi tag

Független Rendészeti Panasztestület